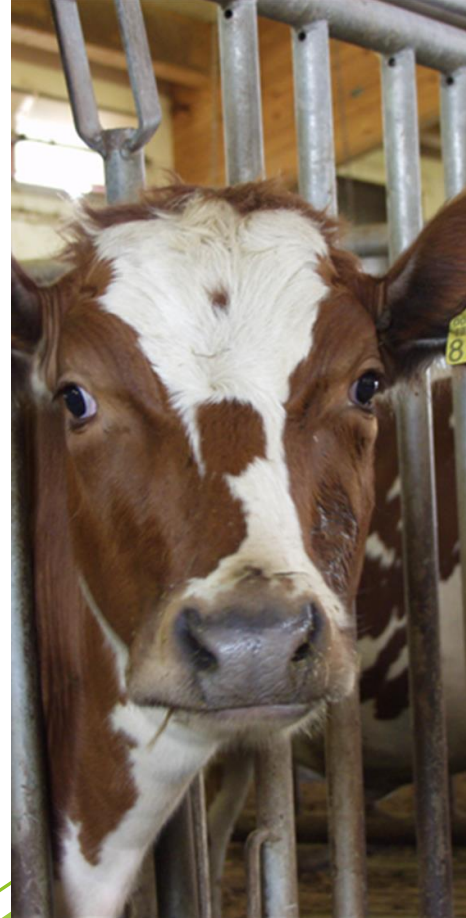

Ajankohtaista eläinten hyvinvointisäädöksistä - eläinten hyvinvointilaki ja EU:n säädösvalmistelun tilanne

ELT Leena Suojala

leena.m.suojala@gmail.com

11/28/2023

1

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi hyväksyttiin 1.3.2023, voimaan 1.1.2024

- Taustalla Sipilän hallituksen esitys HE 154/2018 (= keväällä 2019 rauennut esitys), Rinteen ja Marinin hallitusohjelmissa muutoksia
- Kesän ja syksyn 2021 aikana neuvottelut hallituskumppaneiden kesken -> lisäyksiä -> lausunnot 14.1.2022
- Lausuntoja 476 kpl, esitys eduskunnalle 22.9.2022
- Eduskunnassa läpi 1.3.2023 (lausuma teurastusmenetelmien seurannasta lisättiin käsittelyssä), **voimaan 1.1.2024**

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

- **Parsinavetat:** ei kytkemiskieltoa lypsylehmille ja –hiehoille, lihanaudoille kytkemiskielto 5 v siirtymääjalla, jaloitteluvaatimus parsihiehoille ja -lehmille pitenee (**90 vrk toteutettavaksi laidunkauden aikana**), vapautus jaloitteluvaatimuksesta 12 v siirt.aika
- Uusien parsinavetoiden rakentaminen ja käyttöönotto kielletään
- Uusien navetoiden investointituen ehdoksi lisätään jaloittelutarha tai laiduntamismahdollisuus
- **Emakoiden ja ensikoiden tiineyttyshäkit:** kieltoon 12 v siirtymääjalla, max 8 vrk ajan sallittu, tuki investoinneille ja EHK:n kautta

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

- **Porsitushäkit:** olemassaolevien käyttöä ei kielletä, tuetaan vapaaehtoisesta siirtymisestä investointituella ja EHK:lla
- Uusien porsitushäkkien käyttöönotto kielletään – EHK:n vapaa porsitus -toimenpiteen jatko OK
- Luonnonvaraisen eläimen elätiksi ottamisen kieltö koskemaan kaikkia eläimiä
- Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä **kivunlievitys pakollinen** (vasikoiden nupoutus, karjupossujen kastraatiossa kipulääke ja paikallispuudutus pakolliseksi 4 v siirtymäajan jälkeen)
- **Kirurgisesta kastraatiosta luovutaan 12 vuoden siirtymäajalla, jona aikana vaatimus paikallispuudutuksesta (4 v siirtymäaika) ja kipulääkkeestä, teollisuudelle tarvitaan riittävä sopeutumisaika, EHK: tulossa 2024 uusi toimenpide ”kivun lievitys kir.kastraation yhteydessä”**

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

- Vedensaanti: nisäkkäille ja linnuille **jatkuva vedensaanti pysyvissä pitopaikoissa**, poikkeuksena vastasyntyneet, eläinl. syyt, tarhattavat luonnonvaraiset, vaikeat sääolosuhteet, tietyt pito-olosuhteet jos vaatimus kohtuuton (igluvasikat, rekikoirat, turkiseläimet paitsi siitoseläimet – poikkeukset lajikohtaisiin asetuksiin) – silti **juotettava min 3 x pvssä**

Jatkuva vedensaanti
nisäkkäille ja
linnuille - ei muualla
EU:ssa!

28.11.20

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

Positiivilista
toteutettu
osin vain BE
ja NL

- **Positiivilistat:** hyväksyttävät tuotantoeläinlajit lain liitteeksi (nykyiset tuotantoeläinlajit listalla, vesipuhveli vain lihantuotantoon)
- **Koirat ja kissat:** tunnistusmerkintä ja rekisteröinti pakolliseksi, osaksi eläintunnistusasetusta, ensin koirat v 2023 (myöhemmin kissat v 2026), < 6 kk ikäisten pentujen maahantuonti myyntitarkoituksessa kielletään
- **Sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla:** broilereiden jalkapohja-arvioinnin tapaan lihantarkastuksessa arvioitaisiin sikojen hännänpurenta, niveltulehdukset, märkäpesäkkeet, lapahautumat (ennen hygieniaperusteisena, nyt hyvinvoinnin valvontana) -> lajikohtaiseen asetukseen, myöhemmin tarkempi hännänpurentan arviointi (EHK-toimenpidemittariksi)

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

- **Kalat ja ravut:** kalastuslakiin kohtelu, lopetus (mm. sumppu, pyydystä&päästä –kalastus, lopetusvaatimukset ja niiden poikkeukset koskien isoa määrää tai vaikeita olosuhteita), kalastusrikkomus ja kalastusvalvonta (uutena)
- Kalastuslaki on erityislaki, eläinten hyvinvointilaki yleislaki – erityislaki yleislain edelle
- **Eläinten lopetus:** tainnutus vaaditaan **samanaikaisesti verenlaskun yhteydessä** (uskonnollinen teurastus – halal, kosher) - > sama kuin vanhassa eläinsuojelulaissa

Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023

- **Valvonta:** valvontaorganisaatio säilyy muuten nykyisellään (muutostarve sitten, jos organisaatio muuttuu), mutta uutena Tulli, ”kehotus” uutena työkaluna valvontaan, asiantuntijoiden käyttö valvonnan apuna lakiin, **salassapitovelvollisuudesta huolimatta** velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle (lomittajat, srkn työntekijät, kotihoito jne)
- **Jalostus:** tiukennetaan nykyisestä, jalostukseen käytettävän eläimen tulee pystyä lisääntymään luonnollisesti, eläinlääkäreille ilmoitusvelvollisuus (koirarekisterin kautta) perinnöllisistä sairauksista

Eläinten hyvinvointilaki ja eläinten jalostus...

- ▶ “Eläinjalostuksella tulee pyrkiä tuottamaan elinvoimaisia ja terveitä eläimiä”
- ▶ Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos:
 - 1) Käytetty jalostusyhdistelmä tuottaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia vahingollisia tai vastaavia ominaisuuksia, jotka voivat olennaisesti huonontaa sen hyvinvointia
 - 2) Se ei pysty lisääntymään luonnollisesti perinnöllisten ominaisuuksiensa vuoksi
 - 3) Jalostus aiheuttaa sen hyvinvoinnille olennaista vahinkoa

Keskeisiä muutoksia eläinten pitoon 1.1.2024 jälkeen ilman siirtyäaikaa

<https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-hyvinvointi/uuden-elainten-hyvinvointilain-keskeiset-muutokset/>

Jatkuvan vedensaannin vaatimus pysyvissä pitopaikoissa nisäkkäille ja linnuille 1.1.2024 lähtien

- **poikkeuksina:** vastasyntyneet tai -kuoriutuneet eläimet, luonnonvaraiset, laajoilla alueilla luonnonmukaisissa olosuhteissa tarhattavat eläimet, eläimet, joille joudutaan eläinlääketieteellisestä syystä rajoittamaan vedensaantia, porot silloin, kun saatavilla on rajoituksetta puhdasta lunta, tilanteet, jolloin poikkeuksellisen vaikeat sääolosuhteet estävät sulan veden jatkuvan saatavilla pidon (Vuosittain toistuvat pakkasjaksot eivät kuitenkaan ole tässä pykälässä tarkoitettuja poikkeuksellisia sääolosuhteita)
- Sellaiset eläinten pysyvät pitopaikat, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä talviaikana - näitä poikkeuksia tulevat olemaan vasikoiden iglukasvatus, ammattimaiset rekikoiratarhojen rekikoirat ja tietyt turkiseläimet. Silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy, on **eläimet juotettava kuitenkin vähintään kolme kertaa päivässä.**

Eläinten pitopaikoissa oltava käsittelyn mahdollistavat ja erilliset sairastilat alkaen 1.1.2024

- eläinten pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava eläinten tarkastamisen ja käsittelyn kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoitoa ja eristämistä varten
- sairas tai vahingoittunut eläin on tarvittaessa sijoitettava asianmukaiseen tilaan erilleen muista eläimistä ja sille on annettava riittävä mahdollisuus lepoon

Keskeisiä muutoksia eläinten pitoon 1.1.2024 jälkeen ilman siirtyäaika

<https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-hyvinvointi/uuden-elainten-hyvinvointilain-keskeiset-muutokset/>

Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus avun tarpeessa olevasta eläimestä salassapitosäännösten estämättä

- mm. lomittaja, keinosiementäjä, sotepalvelut, pelastuslaitos, srk jne.
- sähköä, lämmitystä tai vettä eläintuotantotiloille toimittavien tai niihin liittyviä palveluita tarjoavien toimijoiden tulee tehdä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus sähkön-, lämmön- tai vedenjakelun pysyvästä keskeytyksestä kohtuullisessa ajoin ennen keskeytystä, jos toimijan tiedossa on, että tilalla on eläimiä.

Lajikohtaisten asetusten valmistelu käynnistyy välittömästi lain jälkeen (turkiseläinasetus ja asetus munivien kanojen hyvinvoinnista pöydällä). Nykyiset asetukset vuoden vaihteen jälkeen voimassa kunnes uudet valmiiksi.

EU:n eläinten hyvinvointisäädösten uudistaminen käynnissä

- Farm to Fork –strategian mukaisesti eläinten hyvinvointilainsäädäntöä uudistetaan – kohdistuu elävien eläinten kuljetukseen (kuljetusasetus), eläinten kasvatukseen (direktiivit) ja teurastukseen (lopetusasetus) -> **KAIKKI UUDET ASETUKSIA**
- EU:n DG Sante: Julkiset kuulemiset 2021 – 2023, Fitness Check (olemassa olevan lainsäädännön arviointi), sosio-ekonominen-vaikutusanalyysi
- EFSA:n (EU:n elintarviketurvallisuusvirasto) tieteelliset arvioinnit: EFSA’s Scientific Opinion tuotantoeläinten hyvinvoinnista tilalla (siat, broilerit, vasikat, munivat kanat, lypsylehmät sekä ankat, hanhet ja viiriäiset) sekä hyvinvoinnista kuljetuksen aikana (siat, naudat, hevoseläimet, pienet märehtijät, eläinten konttilkuljetus)
- Esitys komissiolta vuoden 2023 loppuun mennessä (syksyllä luonnos julkisuuteen?)
- Kansalaisaloite ”End of Cage Age” v 2021 eteni -> KOM säädösvalmisteluun mukaan, linjaus häkkikasvatuksen lopettamisesta siirtymäajalla (munivat kanat, emakot, vasikat), esitys 2023 loppuun mennessä (vaikutti jo meidän EHK-järjestelmään)

EFSA:n lausunnot eläinten hyvinvoinnista ja EU:n eläinten hyvinvointi -platform

- ▶ EFSA arvioi **vain ja ainoastaan hyvinvointia**, sis. listan erilaisista todetuista hyvinvointiongelmista ja riskeistä hyvinvoinnille EU:n alueella
- ▶ Suositukset millä toimenpiteillä hyvinvointia voisi parantaa
- ▶ Jäsenvaltiot erilaisia, tuotanto ja valvonta hyvin erilaista EU:n sisällä
- ▶ EU Animal Welfare Platform, alaryhmät mm. eläinten hyvinvointimerkintä EU:n sisällä (Animal Welfare Labelling) ja sen kehittäminen, konsultoiva rooli lainsäädännön valmistelussa

https://food.ec.europa.eu/animals/animal-welfare/eu-platform-animal-welfare_en

KIITOS!

leena.m.suojala@gmail.com